ऋजिश्वा भारद्वाजः।विश्वे देवाः। त्रिष्टुप्, १३-१५ उष्णिक्, १६ अनुष्टुप् ।

उदु त्यच्चक्षुर्महि मित्रयोराँ एति प्रियं वरुणयोरदब्धम्।
ऋतस्य शुचिं दर्शतमनीकं रुक्मो न दिव उदिता व्यद्यौत्॥ ६.०५१.०१

प्रियम्- प्रेमपात्रम्। अदब्धम्- अहिंस्यम्। महि- महत्। मित्रयोः वरुणयोः- मित्रावरुणयोः। प्रेमाधिदेवता मित्रः। ऋताधिदेवता वरुणः। चक्षुः। त्यत्- तत्। उदेति। ऋतस्य- सूर्यस्य। शुचि- पवित्रम्। दर्शतम्- दर्शनीयम्। अनीकम्- तेजः। दिवः- नभसः। रुक्मः- हिरण्यम्। न- इव। उदिता- सूर्योदये। व्यद्यौत्- विद्योतते ॥१॥

वेद यस्त्रीणि विदथान्येषां देवानां जन्म सनुतरा च विप्रः।
ऋजु मर्तेषु वृजिना च पश्यन्नभि चष्टे सूरो अर्य एवान्॥ ६.०५१.०२

यः। त्रीणि। विदथानि- वेदितव्यानि भुवनानि। वेद- जानाति। एषाम्- एतेषाम्। देवानाम्। सनुतः- अन्तर्हितम्। जन्म। विप्रः- मेधावी वेद। ऋजु- ऋजूनि पुण्यानि। वृजिना- पापानि। च। मर्तेषु- मनुष्येषु। पश्यन्। सूरः- सूर्यः। अर्यः- आर्यः। एवान्- प्राप्तव्यानि फलानि। अभि चष्टे- प्रकाशयति ॥२॥

स्तुष उ वो मह ऋतस्य गोपानदितिं मित्रं वरुणं सुजातान्।
अर्यमणं भगमदब्धधीतीनच्छा वोचे सधन्यः पावकान्॥ ६.०५१.०३

महः- महतः। ऋतस्य- प्रकृतिनियतिभूतसत्यस्य। गोपान्- रक्षकान्। अदितिम्- अखण्डप्रकृतिम्। मित्रम्- स्नेहाधिदैवतम्। वरुणम्- ऋताधिदैवतम्। सुजातान्- सुष्ठु जातान्। अर्यमणम्- औदार्याधिदैवतम्। भगम्- सौभाग्याधिदैवतम्। अदब्धधीतीन्- अहिंस्यधियः। सधन्यः- धन्यान्। पावकान्- शोधकान्। स्तुषे- स्तौमि। अच्छ- तानभिलक्ष्य। वोचे- स्तुतिं ब्रवीमि ॥३॥

Dr. Rangani

रिशादसः सत्पतीँरदब्धान्महो राज्ञः सुवसनस्य दातॄन्।

यूनः सुक्षत्रान्क्षयतो दिवो नॄनादित्यान्याम्यदितिं दुवोयु॥ ६.०५१.०४

रिशादसः- शत्रुबाधकान्। सत्पतीन्- सत्तापालकान्। अदब्धान्- अहिंस्यान्। महः- महतः। राज्ञः- राजमानान्। सुवसनस्य- सुनिवासस्य। दातॄन्- दायकान्। यूनः- तरुणान्। सुक्षत्रान्- शोभनक्षत्रियान्। दिवः क्षयतः- स्वर्गेश्वरान्। नॄन्- नेतॄन्। आदित्यान्- अखण्डप्रकृतिजान्। अदितिम्- अखण्डप्रकृतिम्। दुवोयु- परिचरणकामाम्। यामि- प्रपद्ये ॥४॥

द्यौश्पितः पृथिवि मातरध्रुगग्ने भ्रातर्वसवो मृळता नः।

विश्व आदित्या अदिते सजोषा अस्मभ्यं शर्म बहुलं वि यन्त॥ ६.०५१.०५

पितः- हे जनक। द्यौः- द्युलोक। मातः- हे जननि। पृथिवि- भूमे। अध्रुक्- अद्रोग्धि। भ्रातः- हे सोदराः। वसवः- शरण्या देवाः। नः- अस्मान्। मृळत- आनन्दयत। विश्वे- सर्वे। आदित्याः- अखण्डप्रकृतिजाः। अदिते- हे अखण्डप्रकृते। सजोषाः- समानप्रीतयो यूयम्। अस्मभ्यम्- नः। बहुलम्- प्रभूतम्। शर्म- मङ्गळम्। वि- विशेषेण। यन्त- यच्छत ॥५॥

मा नो वृकाय वृक्ये समस्मा अघायते रीरधता यजत्राः।

यूयं हि ष्ठा रथ्यो नस्तनूनां यूयं दक्षस्य वचसो बभूव॥ ६.०५१.०६

यजत्राः- पूज्याः। समस्मै- सर्वस्मै। अघायते- पापमिच्छते। वृकाय- हिंसकाय। वृक्यै- हिंसिकायै। नः- अस्मान्। मा रीरधत- मा वशं नैष्ट। नः- अस्माकम्। तनूनाम्- देहानाम्। यूयम्। हि- खलु। रथ्यः- नेतारः। स्थ- भवथ। यूयम्। दक्षस्य- बलस्य। वचसः- मन्त्रस्य। बभूव- ईशाना भवथ ॥६॥

मा व एनो अन्यकृतं भुजेम मा तत्कर्म वसवो यच्चयध्वे।

विश्वस्य हि क्षयथ विश्वदेवाः स्वयं रिपुस्तन्वं रीरिषीष्ट॥ ६.०५१.०७

Dr. Rangaji

वः- त्वदीया वयम्। अन्यकृतम्- इतररचितम्। एनः- पापम्। मा। भुजेम- भुङ्क्ष्महि। पापिपापभोजनं पापिसंसर्गेणैव भवति। तस्मात्पापिसङ्गो मा भवत्विति भावः। यत्- येन कृतेन। चयध्वे- बाधध्वे। तत्। कर्म। वसवः- हे शरण्या देवाः। मा। कर्म- कार्ष्म। विश्वदेवाः- हे सर्वे देवाः। विश्वस्य- सर्वस्य। हि- खलु। क्षयथ- ईश्वरा भवथ। रिपुः- शत्रुः। तन्वम्- स्वदेहम्। स्वयम्। रीरिषीष्ट- हिंस्यात्॥७॥

नम इदुग्रं नम आ विवासे नमो दाधार पृथिवीमुत द्याम्।
नमो देवेभ्यो नम ईश एषां कृतं चिदेनो नमसा विवासे॥ ६.०५१.०८

नमः- नमस्कारः। उग्रम्- तीक्ष्णः। नमः- नमस्कारम्। आ- आभिमुख्येन। विवासे- परिचरामि। नमः- नमस्कारः। पृथिवीमुत द्याम्- द्यावापृथिव्यौ। दाधार- धारयति। देवेभ्यः- देवताभ्यः। नमः- नमस्कारः। एषाम्- एतेषां देवानाम्। ईशे- ईश्वराय। नमः। कृतम्- रचितम्। एनः- पापम्। नमसा- नमस्कारेण। विवासे- वर्जयामि॥८॥

ऋतस्य वो रथ्यः पूतदक्षानृतस्य पत्स्यसदो अदब्धान्।
ताँ आ नमोभिरुरुचक्षसो नृन्विश्वान्व आ नमे महो यजत्राः॥ ६.०५१.०९

ऋतस्य- प्रकृतिनियतिभूतसत्याख्यस्य रथस्य। रथ्यः- नेतॄन्। पूतदक्षान्- पवित्रसमर्थान्। ऋतस्य। पत्स्यसदः- सद्मनिवासान्। अदब्धान्- अहिंस्यान्। उरुचक्षसः- विस्तृतदृष्टियुक्तान्। नॄन्- नेतॄन्। विश्वान्- सर्वान्। यजत्राः- हे पूज्याः। महः- महतः। वः- युष्मान्। तान्। आ नमोभिः- नमस्कारवचनैः। आ नमे- प्रणमामि॥९॥

ते हि श्रेष्ठवर्चसस्त उ नस्तिरो विश्वानि दुरिता नयन्ति।
सुक्षत्रासो वरुणो मित्रो अग्निर्ऋतधीतयो वक्मराजसत्याः॥ ६.०५१.१०

ते- अमी। हि- खलु। श्रेष्ठवर्चसः- उत्तमतेजसः। सुक्षत्रासः- शोभनक्षत्रियाः। वरुणः- ऋताधिदेवता। मित्रः- स्नेहाधिदेवता। अग्निः- क्रत्वधिदेवता। ऋतधीयतः-

Dr. Ranganji

प्रकृतिनियतिभूतसत्यधियः। वक्मराजसत्याः- मन्त्राधिपतयः सत्याः। ते। नः- अस्माकम्। विश्वानि- सर्वाणि। दुरिता- पापानि। तिरः नयन्ति- तिरस्कुर्वन्ति ॥१० ॥

ते न इन्द्रः पृथिवी क्षाम वर्धन्पूषा भगो अदितिः पञ्च जनाः।
सुशर्माणः स्ववसः सुनीथा भवन्तु नः सुत्रात्रासः सुगोपाः॥ ६.०५१.११

ते- अमी। नः- अस्माकम्। क्षाम- निवासम्। वर्धन्- वर्धयन्तु। इन्द्रः- परमेश्वरः। पृथिवी- भूमिः। पूषा- पोषकः सूर्यः। भगः- सौभाग्याधिदेवता। अदितिः- अखण्डप्रकृतिः। पञ्चजनाः। सुशर्माणः- मङ्गळाः। स्ववसः- शोभनरक्षकाः। सुनीथाः- शोभननीतिसम्पन्नाः। नः- अस्माकम्। सुत्रात्रासः सुगोपाः- शोभनपालकाः। भवन्तु- सन्तु ॥११ ॥

नू सद्मानं दिव्यं नंशि देवा भारद्वाजः सुमतिं याति होता।
आसानेभिर्यजमानो मियेधैर्देवानां जन्म वसूयुर्ववन्द॥ ६.०५१.१२

नु- क्षिप्रम्। देवाः- हे देवताः। भारद्वाजः- दत्तहविष्कः। दिव्यम्। सद्मानम्- सदनम्। नंशि- व्याप्नोतु। होता- देवानामाह्वाता उपासकः। सुमतिम्- शोभनमतिम्। याति- प्राप्नोति। मियेधैः- मेधार्हैः। आसानेभिः- उपासकैः। यजमानः- पूजको दाता सङ्गतिकारकः। वसूयुः- सम्पत्कामः। देवानां जन्म- देवान्। ववन्द- वन्दते ॥१२ ॥

अप त्यं वृजिनं रिपुं स्तेनमग्ने दुराध्यम्। दविष्ठमस्य सत्पते कृधी सुगम्॥ ६.०५१.१३

अग्ने- सर्वभूतहितकर्तो। त्यम्- तम्। वृजिनम्- आवर्जनीयम्। रिपुम्- शत्रुम्। स्तेनम्। दुराध्यम्- दुःखप्रापकम्। दविष्ठम्- दूरतमम्। अप अस्य- अपक्षिप। सत्पते- सत्तापालक। सुगम्- मार्गं सुगम्यम्। कृधि- कुरु ॥१३ ॥

ग्रावाणः सोम नो हि कं सखित्वनाय वावशुः। जही न्य१त्रिणं पणिं वृको हि षः॥ ६.०५१.१४

Dr. Rangani

सोम- रस। नः- अस्माकम्। ग्रावाणः- रसनिष्पादकस्थैर्यप्रतीकपाषाणाः। सखित्वनाय- मैत्र्यै। वावशुः- कामयन्ते। अत्रिणम्- सुखादिं दुःखनिधनं भक्षकम्। पणिम्- लोभभावनम्। जहि- नाशय। सः- तत्। वृकः- आदानपरम्। हि- खलु ॥१४॥

यूयं हि ष्ठा सुदानव इन्द्रज्येष्ठा अभिद्यवः। कर्ता नो अध्वन्ना सुगं गोपा अमा॥ ६.०५१.१५

इन्द्रज्येष्ठाः- इन्द्रमुख्याः। अभिद्यवः- अभितो द्योतकाः। यूयम्। हि- खलु। सुदानवः- शोभनदायकाः। स्थ- भवथ। गोपाः- हे गोप्तारः। अमा- सहैव। नः- अस्मभ्यम्। अध्वन्- मार्गे। सुगम्- सुखम्। आ- समन्तात्। कर्त- कुरुत ॥१५॥

अपि पन्थामगन्महि स्वस्तिगामनेहसम्।

येन विश्वाः परि द्विषो वृणक्ति विन्दते वसु॥ ६.०५१.१६

अपि- अपि च। येन। विश्वाः- सर्वान्। द्विषः- द्वेष्टॄन्। परि वृणक्ति- नाशयति। वसु- सम्पदम्। विन्दते- लभते। तम्। स्वस्तिगाम्- क्षेमेण गन्तव्यम्। अनेहसम्- अदोषम्। पन्थाम्- मार्गम्। अगन्महि- प्राप्ताः स्मः ॥१६॥

Dr. Rangani